

## জাতি সম্পর্কে বি আৰ আশ্বেদকাৰ আৰু জি এছ ঘূৰীৰ মতামতৰ তুলনা

বি আৰ আশ্বেদকাৰ আৰু জি এছ ঘূৰী আছিল দুজন বিশিষ্ট ভাৰতীয় সমাজবিজ্ঞানী যিসকলৰ জাতি সম্পর্কে বিপৰীতমুখী মতামত আছিল, যিয়ে তেওঁলোকৰ ভিন্ন পটভূমি আৰু দৃষ্টিভংগী প্ৰতিফলিত কৰিছিল। দলিত নেতা তথা সমাজ সংস্কাৰক আশ্বেদকাৰে জাতিক গভীৰভাৱে অত্যাচাৰী আৰু বৈষম্যমূলক ব্যৱস্থা হিচাপে চোৱাৰ বিপৰীতে ব্ৰাহ্মণ পণ্ডিত ঘূৰী অধিক গাঁথনিগত আৰু সাংস্কৃতিক দৃষ্টিকোণৰ পৰা ইয়াৰ কাষ চাপিছিল। তেওঁলোকৰ মতামতৰ তুলনা ইয়াত দিয়া হ'ল:

### জাতি সম্পর্কে আশ্বেদকাৰৰ মতামত

#### সামাজিক বিভাজন হিচাপে জাতি:

আশ্বেদকাৰে জাতিক কেৱল শ্ৰমৰ বিভাজন হিচাপেই নহয়, শ্ৰমিকৰ বিভাজন হিচাপেহে দেখিছিল, প্ৰতিটো জাতিক নিৰ্দিষ্ট বৃত্তি নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল। এই বিভাজনৰ ফলত তেওঁৰ মতে কিছুমান বিশেষ গোট বিশেষকৈ দলিতসকলৰ শোষণ আৰু প্ৰান্তীয়কৰণৰ সৃষ্টি হৈছিল। জাতিক সামাজিক বিভাজন হিচাপে তেওঁৰ দৃষ্টিভংগী ভাৰতীয় সামাজিক ব্যৱস্থাৰ বিশ্লেষণৰ কেন্দ্ৰীয় বিষয় আছিল। ভাৰতীয় বিশিষ্ট আইনবিদ, সমাজ সংস্কাৰক, ভাৰতীয় সংবিধানৰ স্থপতি আশ্বেদকাৰে জাতি ব্যৱস্থাৰ ওপৰত বিশেষকৈ তেওঁ নিজেই অন্তৰ্গত দলিত সম্প্ৰদায়ৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা এক সমালোচনাত্মক দৃষ্টিভংগী আগবঢ়াইছিল। জাতিক সামাজিক বিভাজন হিচাপে আশ্বেদকাৰৰ চিন্তাধাৰাৰ এক আভাস দিয়া হ'ল:

১) **বৃত্তিগত বিভাজন:** আশ্বেদকাৰে স্বীকাৰ কৰিছিল যে ঐতিহাসিকভাৱে ভাৰতৰ জাতি ব্যৱস্থাৰ এটা কাৰ্যকৰী দিশ আছিল, বিভিন্ন জাতিক নিৰ্দিষ্ট বৃত্তি নিযুক্ত কৰা হৈছিল। কিন্তু তেওঁ যুক্তি দিছিল যে এই বৃত্তিগত বিভাজন কঠিন হৈ পৰিছে এক কঠিন সামাজিক স্তৰলৈ যিয়ে বৈষম্য আৰু বৈষম্যক স্থায়ী কৰি ৰাখিছে।

২) **স্তৰভিত্তিক গাঁথনি:** আশ্বেদকাৰৰ মতে জাতি ব্যৱস্থা কেৱল শ্ৰম বিভাজন নহয় বৰঞ্চ এক স্তৰভিত্তিক সামাজিক ব্যৱস্থা আছিল য'ত কিছুমান জাতিক আনতকৈ উচ্চ বুলি গণ্য কৰা হৈছিল। এই স্তৰবিন্যাস বিশুদ্ধতা আৰু প্ৰদূষণৰ ধাৰণাসমূহৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ় লৈ উঠিছিল, উচ্চ জাতিয়ে শ্ৰেষ্ঠত্ব দাবী কৰিছিল আৰু নিম্ন জাতিয়ে বৈষম্য আৰু প্ৰান্তীয়কৰণৰ সন্মুখীন হৈছিল।

৩) **শোষণ আৰু অত্যাচাৰ:** জাতি ব্যৱস্থাৰ ফলত নিম্নবৰ্ণ বিশেষকৈ দলিতসকলৰ শোষণ আৰু অত্যাচাৰ কেনেদৰে হ'ল, সেই কথা আশ্বেদকাৰে আলোকপাত কৰে। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে সামাজিক, অৰ্থনৈতিক, ৰাজনৈতিক ক্ষমতা উচ্চ জাতিৰ হাতত কেন্দ্ৰীভূত হৈ থকাৰ ফলত নিম্নবৰ্ণৰ প্ৰান্তীয়কৰণ আৰু অক্ষমতা সৃষ্টি হয়।

৪) **অস্পৃশ্যতা:** আশ্বেদকাৰৰ বাবে জাতি ব্যৱস্থাৰ অন্যতম উগ্ৰ দিশ আছিল অস্পৃশ্যতাৰ প্ৰথা, যত কিছুমান বিশেষ জাতি বিশেষকৈ দলিতক ইমানেই অশুদ্ধ বুলি গণ্য কৰা হৈছিল যে তেওঁলোকৰ স্পৰ্শ বা উপস্থিতি প্ৰদূষণকাৰী বুলি গণ্য কৰা হৈছিল। তেওঁ অস্পৃশ্যতাক সমাজৰ এক বৃহৎ অংশক মৌলিক মানৱীয় মৰ্যাদাক অস্বীকাৰ কৰা সামাজিক বৰ্ণবৈষম্যৰ এক প্ৰকাৰ হিচাপে লয়।

৫) **সামাজিক গতিশীলতা:** আশ্বেদকাৰে জাতি ব্যৱস্থাৰ ভিতৰত সামাজিক গতিশীলতাৰ অভাৱক সমালোচনা কৰি যুক্তি দিছিল যে কঠিন স্তৰবৃত্তই নিম্ন জাতিৰ ব্যক্তিসকলক তেওঁলোকৰ সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক অৱস্থা উন্নত কৰাত বাধা দিয়ে। তেওঁ অধিক সামাজিক গতিশীলতা আৰু সুযোগৰ সমতাৰ সুবিধা প্ৰদান কৰিবলৈ জাতিভিত্তিক বাধাসমূহ বিলুপ্ত কৰাৰ পোষকতা কৰিছিল।

৬) **জাতি ধ্বংস:** ভাৰতীয় সমাজৰ প্ৰগতি আৰু ঐক্যৰ ক্ষেত্ৰত এক প্ৰধান বাধা বুলি ভাবে জাতি ব্যৱস্থাৰ বিনাশৰ আহ্বান আশ্বেদকাৰে। তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল যে আমূল সামাজিক সংস্কাৰ আৰু অধিক সমতাবাদী সামাজিক ব্যৱস্থাৰ সৃষ্টিৰ জৰিয়তেহে জাতিভিত্তিক বৈষম্য নিৰ্মূল কৰিব পৰা যাব।

জাতিক সামাজিক বিভাজন হিচাপে আশ্বেদকাৰৰ দৃষ্টিভংগীয়ে তেওঁৰ সামাজিক ন্যায় আৰু সমতাৰ বহল দৃষ্টিভংগীৰ মূল ভেটি আছিল। জাতি ব্যৱস্থাক প্ৰত্যাহ্বান আৰু সংস্কাৰৰ বাবে তেওঁৰ প্ৰচেষ্টাই ভাৰতীয় সমাজ আৰু ৰাজনীতিত গভীৰ প্ৰভাৱ পেলাইছে।

### জাতি আৰু অস্পৃশ্যতা:

আশ্বেদকাৰে অস্পৃশ্যতাৰ প্ৰথাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিছিল, য'ত কিছুমান বিশেষ জাতিক ইমানেই অশুদ্ধ বুলি গণ্য কৰা হৈছিল যে তেওঁলোকৰ স্পৰ্শ বা ছায়াই উচ্চ জাতি প্ৰদূষিত কৰে বুলি বিশ্বাস কৰা হৈছিল। তেওঁ অস্পৃশ্যতাক জাতি ব্যৱস্থাৰ আটাইতকৈ অৱনমিত দিশ বুলি গণ্য কৰিছিল। নিজে দলিত সমাজত (পূৰ্বতে অস্পৃশ্য বুলি জনাজাত) জন্মগ্ৰহণ কৰা আশ্বেদকাৰে জাতিভিত্তিক অত্যাচাৰৰ কঠোৰ বাস্তৱতা প্ৰত্যক্ষভাৱে অনুভৱ কৰিছিল। জাতি আৰু অস্পৃশ্যতাৰ ওপৰত তেওঁৰ লেখা আৰু ভাষণ ভাৰতৰ সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক বক্তৃতাত প্ৰভাৱশালী হৈয়েই আছে। জাতি আৰু অস্পৃশ্যতাৰ ওপৰত আশ্বেদকাৰৰ মতামতৰ এক আভাস ইয়াত দিয়া হ'ল:

১) **জাতিক সামাজিক অপশক্তি হিচাপে:** আশ্বেদকাৰে জাতি ব্যৱস্থাক গভীৰভাৱে শিপাই থকা সামাজিক অপশক্তি হিচাপে লক্ষ্য কৰিছিল যিয়ে বৈষম্য, বৈষম্য, অত্যাচাৰক স্থায়ী কৰি ৰাখিছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে জাতিয়ে কেৱল সমাজখনক বিভাজিত কৰাই নহয় ইয়াৰ প্ৰগতি আৰু ঐক্যত বাধাৰ সৃষ্টি কৰে।

২) **অস্পৃশ্যতা এক সামাজিক ক্ষতি:** আশ্বেদকাৰে অস্পৃশ্যতাক জাতিৰ ভিত্তিত কিছুমান সম্প্ৰদায়ক সামাজিকভাৱে বৰ্জন আৰু পৃথক কৰাৰ প্ৰথাক জাতি ব্যৱস্থাৰ আটাইতকৈ অমানৱীয় দিশ বুলি গণ্য কৰিছিল। তেওঁ অস্পৃশ্যতাক সামাজিক বৰ্ণবৈষম্যৰ এক প্ৰকাৰ হিচাপে দেখিছিল যিয়ে লাখ লাখ লোকক মৌলিক মানৱীয় মৰ্যাদাক অস্বীকাৰ কৰিছিল।

৩) **অস্পৃশ্যতাৰ শিমা:** আশ্বেদকাৰে অস্পৃশ্যতাৰ উৎপত্তি জাতি ব্যৱস্থাৰ স্তৰভিত্তিক প্ৰকৃতিৰ পৰাই অনুসন্ধান কৰিছিল, য'ত কিছুমান জাতিক উচ্চ আৰু আন কিছুমানক নীচ বুলি গণ্য কৰা হৈছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে অস্পৃশ্যতা হৈছে উচ্চ জাতিৰ সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক আধিপত্য বজাই ৰাখিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা এক আহিলা।

৪) **জাতি ধ্বংস:** আশ্বেদকাৰে বিখ্যাতভাৱে "জাতিৰ নিঃশেষ"ৰ আহ্বান জনাইছিল। জাতি ব্যৱস্থা আৰু অস্পৃশ্যতাক সম্পূৰ্ণৰূপে নিৰ্মূল কৰাৰ পোষকতা কৰা। তেওঁৰ মতে আমূল সামাজিক সংস্কাৰ আৰু অধিক সমতাবাদী সমাজ সৃষ্টিৰ জৰিয়তেহে এই কাম সম্ভৱ হ'ব।

৫) **সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক অধিকাৰ:** আশ্বেদকাৰে দলিত আৰু অন্যান্য প্ৰান্তীয় সম্প্ৰদায়ৰ সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক অধিকাৰৰ বাবে যুঁজিছিল। তেওঁ দলিত আৰু অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণীৰ আৰ্থ-সামাজিক মৰ্যাদা উন্নীত কৰিবলৈ শিক্ষা আৰু চৰকাৰী চাকৰিৰ ক্ষেত্ৰত সংৰক্ষণ (affirmative action)ৰ পোষকতা কৰিছিল।

৬) **বৌদ্ধ ধৰ্ম গ্ৰহণ:** ১৯৫৬ চনত আশ্বেদকাৰে নিজেই হাজাৰ হাজাৰ অনুগামীৰ সৈতে বৌদ্ধ ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰে, জাতি ব্যৱস্থা আৰু অস্পৃশ্যতাৰ প্ৰতীকী প্ৰত্যাহ্বান হিচাপে। তেওঁ বৌদ্ধ ধৰ্মক সামাজিক সমতা আৰু মানৱ মৰ্যাদাৰ পথ হিচাপে দেখিছিল।

৭) **সাংবিধানিক সুৰক্ষা:** ভাৰতীয় সংবিধানৰ খচৰা সমিতিৰ অধ্যক্ষ হিচাপে আশ্বেদকাৰে দলিত আৰু অন্যান্য প্ৰান্তীয় জনগোষ্ঠীৰ অধিকাৰ সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে বিধান অন্তৰ্ভুক্ত কৰাটো নিশ্চিত কৰিছিল। ইয়াৰ ভিতৰত শিক্ষা, নিয়োগ, ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিত্বৰ ক্ষেত্ৰত সংৰক্ষণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত।

জাতি আৰু অস্পৃশ্যতাৰ ওপৰত আশ্বেদকাৰৰ দৃষ্টিভংগীৰ মূলতে আছিল সামাজিক ন্যায়, সমতা, সকলো মানুহৰ মৰ্যাদাৰ প্ৰতি তেওঁৰ দায়বদ্ধতা। তেওঁৰ শিক্ষাই ভাৰত আৰু ইয়াৰ বাহিৰত সমাজ সংস্কাৰ আৰু সৱলীকৰণৰ আন্দোলনসমূহক অনুপ্ৰাণিত কৰি আহিছে।

### সামাজিক অপশক্তি হিচাপে জাতি:

আশ্বেদকাৰে জাতিক এক সামাজিক অপশক্তি হিচাপে গণ্য কৰিছিল যিয়ে ব্যক্তিৰ মৌলিক মানৱ অধিকাৰ আৰু মৰ্যাদাৰ পৰা বঞ্চিত কৰিছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে জাতিয়ে সামাজিক বৈষম্যক স্থায়ী কৰি ৰাখে আৰু সামগ্ৰিকভাৱে সমাজৰ অগ্ৰগতিত বাধাৰ সৃষ্টি কৰে। জাতি ব্যৱস্থাৰ দ্বাৰা কৰা নিষ্ঠুৰতা আৰু অন্যায়াসমূহ আশ্বেদকাৰে নিজেই প্ৰত্যক্ষভাৱে অনুভৱ কৰিছিল। জাতিক সামাজিক অপশক্তি হিচাপে তেওঁৰ মতামত তেওঁৰ ব্যক্তিগত অভিজ্ঞতা, শৈক্ষিক গৱেষণা, সামাজিক ন্যায়ৰ পোষকতা আদিৰ মাজত গভীৰভাৱে শিপাই আছে। জাতিক সামাজিক অপশক্তি হিচাপে আশ্বেদকাৰৰ দৃষ্টিভংগীৰ এক অন্বেষণ আগবঢ়ালোঁ:

১) **বৈষম্য আৰু বৈষম্য:** আশ্বেদকাৰে জাতি ব্যৱস্থাক সামাজিক স্তৰবৃত্তৰ ব্যৱস্থা হিচাপে দেখিছিল যিয়ে বৈষম্য আৰু বৈষম্যক প্ৰতিষ্ঠানিকৰণ কৰিছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে জাতিয়ে ব্যক্তিৰ সামাজিক মৰ্যাদা, অৰ্থনৈতিক সুযোগ, আনকি মৌলিক মানৱ অধিকাৰো নিৰ্ধাৰণ কৰে, যাৰ ফলত কিছুমান সম্প্ৰদায়ক প্ৰান্তীয়কৰণ আৰু অত্যাচাৰৰ সৃষ্টি হয়।

২) **সামাজিক প্ৰগতিৰ বাধা:** আশ্বেদকাৰৰ মতে জাতি ব্যৱস্থাই কঠিন সামাজিক বিভাজনৰ সৃষ্টি কৰিছিল যিয়ে সামাজিক প্ৰগতি আৰু ঐক্যত বাধাৰ সৃষ্টি কৰিছিল। তেওঁৰ মতে জাতি ব্যৱস্থা যেতিয়ালৈকে চলি থাকিব তেতিয়ালৈকে ভাৰতে প্ৰকৃত গণতন্ত্ৰ আৰু আধুনিকতা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম নহ'ব।

৩) **মানৱ মৰ্যাদা উলংঘা:** আশ্বেদকাৰে জাতিভিত্তিক বৈষম্য, বিশেষকৈ অস্পৃশ্যতাক মানৱ মৰ্যাদা উলংঘা বুলি গণ্য কৰিছিল। তেওঁ অস্পৃশ্যতাক এক জঘন্য প্ৰথা বুলি গণ্য কৰিছিল যিয়ে সমাজৰ এক উল্লেখযোগ্য শ্ৰেণীক মৌলিক মানৱ অধিকাৰৰ পৰা বঞ্চিত কৰিছিল।

৪) **হিন্দু ধৰ্মৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংগ:** আশ্বেদকাৰে জাতি ব্যৱস্থাৰ উৎপত্তি হিন্দু শাস্ত্ৰ আৰু পৰম্পৰাৰ পৰাই অনুসন্ধান কৰিছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে জাতি ব্যৱস্থা হিন্দু ধৰ্মৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংগ আৰু ইয়াক ধৰ্মীয় বিশ্বাস আৰু আচাৰ-ব্যৱহাৰেৰে টিকিয়াই ৰখা হৈছে।

৫) **জাতি ব্যৱস্থা বিনাশৰ বাবে আহ্বান:** আশ্বেদকাৰে বিখ্যাতভাৱে "জাতি নিঃশেষ"ৰ আহ্বান জনাইছিল, জাতি ব্যৱস্থা সম্পূৰ্ণৰূপে নিৰ্মূল কৰাৰ পোষকতা কৰিছিল। তেওঁৰ মতে আমূল সামাজিক সংস্কাৰ আৰু অধিক সমতাবাদী সমাজ সৃষ্টিৰ জৰিয়তেহে এই কাম সম্ভৱ হ'ব।

৬) **সাংবিধানিক সংস্কাৰ:** ভাৰতীয় সংবিধানৰ খচৰা প্ৰস্তুত কৰাত আশ্বেদকাৰে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছিল, য'ত অস্পৃশ্যতা বিলুপ্ত কৰা আৰু সামাজিক ন্যায়ৰ প্ৰসাৰৰ বিধান সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। তেওঁ নিশ্চিত কৰিছিল যে সংবিধানত দলিত আৰু অন্যান্য প্ৰান্তীয় জনগোষ্ঠীৰ অধিকাৰৰ সুৰক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে।

জাতিক সামাজিক অপশক্তি হিচাপে আশ্বেদকাৰৰ দৃষ্টিভংগীয়ে ভাৰতত জাতি, সামাজিক ন্যায়, মানৱ অধিকাৰৰ আলোচনাক প্ৰভাৱিত কৰি আহিছে। তেওঁৰ শিক্ষা আৰু উত্তৰাধিকাৰীয়ে জাতিভিত্তিক বৈষম্যৰ বিৰুদ্ধে চলি থকা সংগ্ৰাম আৰু অধিক ন্যায়পৰায়ণ আৰু সমতাবাদী সমাজৰ সন্ধানৰ সোঁৱৰণী হিচাপে কাম কৰে।

### জাতিৰ বিনাশ:

আশ্বেদকাৰে জাতিভিত্তিক বৈষম্য আৰু অত্যাচাৰ দূৰ কৰাৰ বাবে আমূল সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক সংস্কাৰৰ পোষকতা কৰি জাতি ব্যৱস্থাৰ বিনাশৰ আহ্বান জনায় বিখ্যাত। তেওঁৰ মতে শিক্ষা, সমাজ সংস্কাৰ, আন্তঃজাতি বিবাহৰ জৰিয়তেহে জাতি নিৰ্মূল কৰিব পৰা যাব।

"Annihilation of Caste" বি আৰ আশ্বেদকাৰৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ গ্ৰন্থ, মূলতঃ ১৯৩৬ চনত ভাষণ হিচাপে লিখা যদিও গতানুগতিক হিন্দু গোটেৰ বিৰোধিতাৰ বাবে প্ৰদান কৰা হোৱা নাছিল। এই গ্ৰন্থত আশ্বেদকাৰে ভাৰতৰ জাতি ব্যৱস্থাক তীব্ৰ সমালোচনা কৰি ইয়াক সম্পূৰ্ণৰূপে নিৰ্মূল কৰাৰ আহ্বান জনাইছে। "জাতিৰ বিনাশ"ত উপস্থাপন কৰা মূল বিষয়বস্তু আৰু যুক্তিসমূহৰ এক আভাস ইয়াত দিয়া হ'ল:

১) **জাতি অশুভ:** ভাৰতীয় সমাজত গভীৰ বিভাজন আৰু বৈষম্যৰ সৃষ্টি কৰা সামাজিক অপশক্তি বুলি আশ্বেদকাৰে জাতি ব্যৱস্থাক গৰিহণা দিয়ে। তেওঁৰ মতে জাতি কেৱল শ্ৰম বিভাজন নহয় বৰঞ্চ গ্ৰেডেড বৈষম্য আৰু বৈষম্যৰ ব্যৱস্থা।

২) **হিন্দু শাস্ত্ৰ:** আশ্বেদকাৰে হিন্দু শাস্ত্ৰক সমালোচনা কৰে বিশেষকৈ মনুষ্মৃতিক জাতিভিত্তিক বৈষম্যক বৈধতা প্ৰদান আৰু স্থায়ী কৰি ৰখাৰ বাবে। তেওঁৰ মতে নিম্নবৰ্ণৰ বশৱৰ্তীকৰণৰ ন্যায্যতা প্ৰদানৰ বাবে এই গ্ৰন্থসমূহৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে।

৩) **অস্পৃশ্যতা:** আশ্বেদকাৰে চৰম প্ৰকাৰৰ বৈষম্য আৰু সামাজিক বৰ্জনৰ সন্মুখীন হোৱা অস্পৃশ্য (দলিত)সকলৰ দুৰ্দশাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিছে। তেওঁ অস্পৃশ্যতা বিলুপ্ত কৰি দলিত সম্প্ৰদায়ৰ উত্থানৰ আহ্বান জনায়।

৪) **জাতি আৰু গণতন্ত্ৰ:** আশ্বেদকাৰে যুক্তি আগবঢ়ায় যে জাতি ব্যৱস্থা গণতন্ত্ৰ আৰু সমতাৰ নীতিৰ সৈতে অসঙ্গতিপূৰ্ণ। তেওঁৰ মতে যেতিয়ালৈকে জাতিভিত্তিক বৈষম্য আছে তেতিয়ালৈকে ভাৰতত প্ৰকৃত গণতন্ত্ৰ ফুলি উঠিব নোৱাৰে।

৫) **ধৰ্ম আৰু জাতি:** জাতি ব্যৱস্থাক স্থায়ী কৰি ৰখাত ধৰ্মৰ ভূমিকাক আশ্বেদকাৰে সমালোচনা কৰিছে। তেওঁ জাতিগত পাৰ্থক্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ় লৈ উঠা ধৰ্মীয় প্ৰথাৰ সংস্কাৰৰ আহ্বান জনায়।

৬) **সমাধান:** জাতি ধ্বংস: আশ্বেদকাৰৰ কেন্দ্ৰীয় থিছিছ হ'ল জাতি নিৰ্মূলৰ একমাত্ৰ উপায় হ'ল ইয়াৰ বিনাশ। তেওঁ জাতিৰ সামাজিক আৰু ধৰ্মীয় ভেটি ধ্বংস কৰি সমতা আৰু ন্যায্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি এখন সমাজ প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ বাবে যুক্তি আগবঢ়ায়।

৭) **ধৰ্মান্তৰকৰণ:** আশ্বেদকাৰে যুক্তি আগবঢ়ায় যে বৌদ্ধ ধৰ্মৰ দৰে জাতিগত পাৰ্থক্যক স্বীকৃতি নিদিয়া ধৰ্মলৈ ধৰ্মান্তৰকৰণ জাতি ব্যৱস্থাৰ শিকলিৰ পৰা মুক্ত হোৱাৰ এটা উপায়। পিছলৈ তেওঁ নিজেই হাজাৰ হাজাৰ অনুগামীৰ সৈতে বৌদ্ধ ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰে।

"জাতিৰ বিনাশ" জাতি ব্যৱস্থাৰ এক শক্তিশালী সমালোচনা আৰু ভাৰতৰ সমাজ সংস্কাৰৰ ইস্তাহাৰ হৈয়েই আছে। আশ্বেদকাৰৰ এই ধাৰণাই দেশত সামাজিক ন্যায্য আৰু সমতাৰ বাবে আন্দোলনৰ প্ৰেৰণা অব্যাহত ৰাখিছে।

### **বৌদ্ধ ধৰ্মলৈ ধৰ্মান্তৰকৰণ:**

১৯৫৬ চনত আশ্বেদকাৰে জাতি ব্যৱস্থা আৰু ইয়াৰ বৈষম্যমূলক প্ৰথাৰ পৰা হাত সাৰিবলৈ দলিতসকলক বৌদ্ধ ধৰ্মলৈ গণ ধৰ্মান্তৰকৰণৰ নেতৃত্ব দিয়ে। "ধম্মা চক্ৰ প্ৰৱৰ্তন

দীন" বা "বৌদ্ধ ধৰ্মলৈ ৰূপান্তৰ দিৱস" নামেৰে পৰিচিত এই অনুষ্ঠানটোৱে আশ্বেদকাৰৰ জীৱন আৰু ভাৰতৰ দলিত সৱলীকৰণৰ ইতিহাসত এক উল্লেখযোগ্য টাৰ্নিং পইণ্ট হিচাপে পৰিগণিত হৈছিল। তেওঁ বৌদ্ধ ধৰ্মক মুক্তি আৰু সমতাৰ পথ হিচাপে দেখিছিল।

আশ্বেদকাৰে বৌদ্ধ ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰাৰ সিদ্ধান্ত আছিল জাতি ব্যৱস্থা আৰু হিন্দু ধৰ্মক ইচ্ছাকৃতভাৱে প্ৰত্যাখ্যান কৰা, যিটো তেওঁ জাতিভিত্তিক বৈষম্য আৰু বৈষম্যক স্থায়ী কৰি ৰখা বুলি ভাবে। সমতা, অহিংসা আৰু সামাজিক ন্যায়ৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি বৌদ্ধ ধৰ্মই আশ্বেদকাৰক অধিক সমতাবাদী আৰু সৰ্বাংগীন বিকল্প হিচাপে আবেদন জনায়।

ধৰ্মান্তৰকৰণৰ জৰিয়তে আশ্বেদকাৰে আন দলিতসকলক বৌদ্ধ ধৰ্মক তেওঁলোকৰ মৰ্যাদা আৰু জাতি ব্যৱস্থাৰ বাধাৰ পৰা মুক্তিৰ মাধ্যম হিচাপে আকোৱালি ল'বলৈ অনুপ্রাণিত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁৰ মতে বৌদ্ধ ধৰ্মই নিপীড়িতসকলৰ বাবে আধ্যাত্মিক আৰু সামাজিক মুক্তিৰ পথ আগবঢ়াইছে।

আশ্বেদকাৰৰ বৌদ্ধ ধৰ্ম গ্ৰহণৰ ফলত দলিত সম্প্ৰদায় আৰু সামগ্ৰিকভাৱে ভাৰতীয় সমাজৰ বাবে সুদূৰপ্ৰসাৰী প্ৰভাৱ পৰিছিল। জাতি ব্যৱস্থাৰ অন্যায়েৰ বিৰুদ্ধে সাহসী বক্তব্য আৰু সমাজ সংস্কাৰ আৰু সমতাৰ আহ্বান। এই অনুষ্ঠানৰ ফলত ভাৰতত বৌদ্ধ ধৰ্মৰ প্ৰতি আগ্ৰহ পুনৰুজ্জীৱিত হোৱাৰ লগতে দলিত বৌদ্ধ আন্দোলনৰ বিকাশ ঘটিছিল, যিয়ে আজিও দলিতসকলৰ অধিকাৰ আৰু মৰ্যাদাৰ পোষকতা কৰি আছে।

### ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিত্ব:

আশ্বেদকাৰে প্ৰান্তীয় সম্প্ৰদায়ৰ বাবে ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিত্বৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। ভাৰতীয় সংবিধানত অনুসূচিত জাতি (SCs) আৰু অনুসূচিত জনজাতি (ST)ৰ বাবে সঁহাৰিমূলক ব্যৱস্থা আৰু সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা অন্তৰ্ভুক্ত কৰাত তেওঁ আছিল এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ব্যক্তি।

ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিত্বৰ ওপৰত আশ্বেদকাৰৰ মতামতত তেওঁৰ সামাজিক বৈষম্যৰ অভিজ্ঞতা আৰু সামাজিক ন্যায়ৰ প্ৰতি তেওঁৰ দায়বদ্ধতাৰ গভীৰ প্ৰভাৱ পৰিছিল। তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল যে প্ৰান্তীয় সম্প্ৰদায়সমূহৰ বাবে বিশেষকৈ দলিতসকলৰ বাবে শাসন ব্যৱস্থাত কণ্ঠস্বৰ থাকিবলৈ আৰু নিজৰ অধিকাৰ আৰু স্বাৰ্থ সুৰক্ষিত কৰিবলৈ ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিত্ব অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ।

আশ্বেদকাৰে যুক্তি দিছিল যে ব্ৰিটিছ ঔপনিৱেশিক প্ৰতিষ্ঠানৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ভাৰতত প্ৰচলিত ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থা দলিত আৰু অন্যান্য নিপীড়িত গোটৰ স্বাৰ্থক প্ৰতিনিধিত্ব কৰাৰ ক্ষেত্ৰত অপৰ্যাপ্ত। তেওঁ ভাৰতীয় সমাজৰ জাতিভিত্তিক স্বৰূপক সমালোচনা কৰি, যিটো তেওঁ সহজাতভাৱে অন্যায়ে আৰু বৈষম্যমূলক বুলি ভাবে আৰু এই সমস্যাসমূহৰ সমাধানৰ বাবে ৰাজনৈতিক সংস্কাৰৰ আহ্বান জনায়।

ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিত্বৰ ক্ষেত্ৰত আশ্বেদকাৰৰ অন্যতম মূল অৱদান আছিল ভাৰতীয় সংবিধানৰ খচৰা প্ৰস্তুত কৰাত তেওঁৰ ভূমিকা। খচৰা সমিতিৰ অধ্যক্ষ হিচাপে তেওঁ মৌলিক অধিকাৰ, সামাজিক ন্যায়, আৰু সঁহাৰিমূলক কাৰ্য্যৰ সৈতে জড়িত বিধানসমূহ গঢ় দিয়াত উল্লেখযোগ্য ভূমিকা পালন কৰিছিল। এই বিধানসমূহৰ ভিতৰত আছিল দলিত আৰু

অন্যান্য প্ৰান্তীয় সম্প্ৰদায়ৰ বাবে শিক্ষানুষ্ঠান আৰু চৰকাৰী চাকৰিত সংৰক্ষণৰ লগতে তেওঁলোকৰ সাংস্কৃতিক আৰু সামাজিক অধিকাৰ সুৰক্ষিত কৰাৰ ব্যৱস্থা।

আশ্বেদকাৰে দলিতসকলৰ বাবে পৃথক নিৰ্বাচনী স্থানৰ পোষকতাও কৰি কয় যে ইয়াৰ দ্বাৰা বিধায়িনী দল আৰু স্থানীয় সংস্থাসমূহত তেওঁলোকৰ প্ৰতিনিধিত্ব নিশ্চিত হ'ব। এই প্ৰস্তাৱ শেষত সংবিধানত অন্তৰ্ভুক্ত নহ'লেও দলিত আৰু অন্যান্য প্ৰান্তীয় গোটৰ বাবে সংৰক্ষণৰ ধাৰণা গ্ৰহণ কৰা হ'ল আৰু তেতিয়াৰ পৰাই ভাৰতীয় ৰাজনীতিৰ এক মূল বৈশিষ্ট্য হৈ পৰিছে।

সামগ্ৰিকভাৱে ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিত্বৰ ওপৰত আশ্বেদকাৰৰ মতামতসমূহ সামাজিক সংস্কাৰৰ প্ৰতি তেওঁৰ দায়বদ্ধতা আৰু প্ৰান্তীয় সম্প্ৰদায় প্ৰদানৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত তেওঁৰ বিশ্বাসৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈছিল ৰাজনৈতিক প্ৰক্ৰিয়াত এটা কণ্ঠ বান্ধি ৰাখে। তেওঁৰ এই প্ৰচেষ্টাই ভাৰতত অধিক সৰ্বাংগীন আৰু সমতাপূৰ্ণ ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাৰ ভেটি স্থাপন কৰিলে যদিও প্ৰত্যাহ্বান আৰু বৈষম্য এতিয়াও আছে।

জাতি সম্পৰ্কীয় আশ্বেদকাৰৰ মতামত বৈপ্লৱিক আছিল আৰু ভাৰতৰ সামাজিক ন্যায় আৰু সমতাৰ আলোচনাত অত্যন্ত প্ৰভাৱশালী হৈয়েই আছে। তেওঁৰ এই কামে দলিত আন্দোলনৰ ভেটি স্থাপন কৰিছিল আৰু জাতিভিত্তিক বৈষম্য আৰু বৈষম্যৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিয়াৰ প্ৰচেষ্টাক অনুপ্ৰাণিত কৰি আহিছে।

## জাতিৰ ওপৰত জি এছ ঘূৰীৰ মতামত:

জাতিৰ প্ৰতি ঘূৰীৰ দৃষ্টিভংগী বহুমুখী আছিল আৰু সময়ৰ লগে লগে ইয়াৰ বিকাশ ঘটিছিল। তেওঁ ভাৰতৰ অন্যতম অগ্ৰণী সমাজবিজ্ঞানী আছিল যিয়ে জাতি ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে বিস্তৃতভাৱে অধ্যয়ন কৰিছিল। ঘূৰী জাতিক ভাৰতীয় সমাজৰ এক মৌলিক বৈশিষ্ট্য হিচাপে লক্ষ্য কৰিছিল, ইয়াৰ সামাজিক, অৰ্থনৈতিক আৰু সাংস্কৃতিক জীৱন গঢ় দিছিল। জাতিৰ প্ৰতি তেওঁৰ দৃষ্টিভংগীক এনেদৰে সামৰি ল'ব পাৰি।

## এক অনন্য সামাজিক প্ৰতিষ্ঠান হিচাপে জাতি

ভাৰতীয় সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ বুজাবুজিৰ মাজতে ঘূৰী জাতি সম্পৰ্কীয় মতামত গভীৰভাৱে শিপাই আছিল। তেওঁ জাতিক ভাৰতৰ এক অনন্য সামাজিক অনুষ্ঠান বুলি গণ্য কৰিছিল, ইয়াৰ উৎপত্তি প্ৰাচীন হিন্দু গ্ৰন্থত বৰ্ণনা কৰা বৰ্ণ ব্যৱস্থাৰ পৰাই হৈছিল। ঘূৰীৰ মতে জাতি কেৱল শ্ৰমৰ বিভাজনেই নহয় বৰঞ্চ সমাজৰ নিৰ্দিষ্ট সামাজিক, অৰ্থনৈতিক আৰু আচাৰ-ব্যৱহাৰৰ ভূমিকা থকা সুকীয়া গোটত বিভাজনো আছিল।

ঘূৰীৰ এটা মূল যুক্তি আছিল যে জাতি স্থিতিশীল নহয় বৰঞ্চ গতিশীল আৰু পৰিৱৰ্তিত সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক পৰিস্থিতিৰ লগত খাপ খুৱাব পৰা আছিল। তেওঁৰ মতে জাতিৰ সীমা কঠিন নহয় আৰু জাতি ব্যৱস্থাৰ ভিতৰত গতিশীলতা আছে যদিও এই গতিশীলতা সীমিত আৰু প্ৰায়ে সামাজিক নীতি-নিয়ম আৰু আচাৰ-ব্যৱহাৰৰ দ্বাৰা বাধাগ্ৰস্ত।

সামাজিক শৃংখলা আৰু স্থিতিশীলতা ৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতো জাতিৰ ভূমিকাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে ঘূৰী। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে জাতিয়ে ব্যক্তি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ পৰিচয় আৰু অন্তৰ্গত হোৱাৰ অনুভূতি প্ৰদান কৰে আৰু সামাজিক সংহতি আৰু সংহতি বজাই ৰখাত সহায় কৰে। একে সময়তে ঘূৰী জাতিৰ নেতিবাচক দিশ যেনে অস্পৃশ্যতা আৰু সামাজিক বৈষম্য স্বীকাৰ কৰিছিল যদিও এইবোৰ জাতি ব্যৱস্থাৰ অন্তৰ্নিহিত বৈশিষ্ট্য নহয়, বিচ্যুতিহে বুলি তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল।

সামগ্ৰিকভাৱে ঘূৰী জাতিৰ প্ৰতি থকা দৃষ্টিভংগী জটিল আৰু বহুমুখী আছিল। ভাৰতত জাতিৰ সামাজিক অনুষ্ঠান হিচাপে তেওঁ জাতিৰ গুৰুত্ব স্বীকাৰ কৰাৰ বিপৰীতে ইয়াৰ নেতিবাচক দিশসমূহকো সমালোচনা কৰি সামাজিক বৈষম্য আৰু বৈষম্যৰ সমস্যাসমূহ সমাধানৰ বাবে সংস্কাৰৰ আহ্বান জনায়। জাতি আৰু ভাৰতীয় সমাজৰ অধ্যয়নত তেওঁৰ কৰ্মৰাজিৰ প্ৰভাৱ অব্যাহত আছে।

## জটিল সামাজিক ব্যৱস্থা হিচাপে জাতি

জি. এছ. ঘূৰীৰ মতে জাতি কেৱল সামাজিক স্তৰবিন্যাসৰ ব্যৱস্থা নহয় বৰঞ্চ ভাৰতৰ জীৱনৰ বিভিন্ন দিশক প্ৰভাৱিত কৰা এক ব্যাপক সামাজিক প্ৰতিষ্ঠান। জাতিক জটিল সামাজিক ব্যৱস্থা হিচাপে ঘূৰীৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা কিছুমান মূল কথা উল্লেখ কৰা হ'ল-

১) **সামাজিক সংগঠন:** ঘূৰী জাতিক জন্মৰ ভিত্তিত ভাৰতীয় সমাজক সুকীয়া গোটত গঠন কৰা সামাজিক সংগঠনৰ ব্যৱস্থা হিচাপে দেখিছিল। প্ৰতিটো জাতিৰ সামাজিক যোগাযোগ আৰু সম্পৰ্ক নিয়ন্ত্ৰণ কৰা নিজস্ব নিয়ম, ৰীতি-নীতি আৰু পৰম্পৰা আছিল।

২) **আত্মীয়তা:** ভাৰতত আত্মীয়তাৰ আৰ্হি গঢ় দিয়াত জাতিয়ে উল্লেখযোগ্য ভূমিকা পালন কৰিছিল। বিশুদ্ধতা বজাই ৰাখিবলৈ আৰু জাতিৰ সীমা ৰক্ষাৰ বাবে প্ৰায়ে একেটা জাতিৰ ভিতৰতে বিবাহৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল। সামাজিক গতিশীলতা আৰু জাতিগত সংহতি বজাই ৰখাৰ বাবে আত্মীয়তাৰ সম্পৰ্ক আছিল অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ।

৩) **বৃত্তি:** জাতি বৃত্তিৰ সৈতে ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত আছিল, প্ৰতিটো জাতি পৰম্পৰাগতভাৱে নিৰ্দিষ্ট বৃত্তি বা ব্যৱসায়ৰ সৈতে জড়িত আছিল। এই বৃত্তিগত বিভাজনে জাতি ব্যৱস্থাৰ ভিতৰত সামাজিক ব্যৱস্থা আৰু অৰ্থনৈতিক স্থিৰতা বজাই ৰখাত সহায় কৰিছিল।

৪) **সংস্কৃতি:** ঘূৰী সাংস্কৃতিক প্ৰথা আৰু বিশ্বাস গঢ় দিয়াত জাতিৰ ভূমিকাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। প্ৰতিটো জাতিৰ নিজস্ব সাংস্কৃতিক পৰিচয় আছিল, য'ত আছিল আচাৰ-অনুষ্ঠান, উৎসৱ, নীতি-নিয়ম, যিবোৰ প্ৰজন্মৰ পিছত প্ৰজন্ম ধৰি চলি আহিছিল।



**৫) স্তৰবিন্যাস আৰু অসমতা:** জাতি ব্যৱস্থাৰ স্তৰভিত্তিক স্বৰূপ স্বীকাৰ কৰিও ঘূৰী ইয়াক কেৱল অত্যাচাৰৰ ব্যৱস্থা হিচাপেই নাভাবিলে। তেওঁৰ মতে জাতিয়ে ইয়াৰ সদস্যসকলক পৰিচয়, অন্তৰ্গততা আৰু সামাজিক সুৰক্ষাৰ অনুভূতিও প্ৰদান কৰে।

ঘূৰীৰ দৃষ্টিভংগীয়ে ভাৰতৰ জাতি ব্যৱস্থাৰ জটিলতাক উজ্জ্বল কৰি তুলিছে, ইয়াক সামাজিক জীৱনৰ বিভিন্ন দিশক প্ৰভাৱিত কৰা বহুমুখী সামাজিক প্ৰতিষ্ঠান হিচাপে চিত্ৰিত কৰিছে। তেওঁৰ এই কামে জাতি আৰু ভাৰতীয় সমাজত ইয়াৰ ভূমিকা বুজিবলৈ যথেষ্ট অৰিহণা যোগাইছে।

## জাতিৰ কাৰ্য্যকৰী দিশ

জি. ঘূৰীয়ে জাতিক এটা কাৰ্য্যকৰী প্ৰতিষ্ঠান হিচাপে লয় যিয়ে কেইবাটাও গুৰুত্বপূৰ্ণ উদ্দেশ্য সাধন কৰে:

**১) সামাজিক স্থিৰতা:** ঘূৰী যুক্তি দিছিল যে জন্মৰ ভিত্তিত ব্যক্তিক সুকীয়া গোটত সংগঠিত কৰি জাতিয়ে এক সুস্থিৰ সামাজিক গাঁথনি প্ৰদান কৰে। ইয়াৰ ফলত সামাজিক সংহতি বজাই ৰখা আৰু সামাজিক বিশৃংখলতা ৰোধ কৰাত সহায়ক হৈছিল।

**২) বৃত্তিগত বিশেষজ্ঞতা:** ঘূৰী বিশ্বাস কৰিছিল যে জাতি ব্যৱস্থাই বৃত্তিগত বিশেষজ্ঞতাক প্ৰসাৰিত কৰে, প্ৰতিটো জাতি নিৰ্দিষ্ট বৃত্তিৰ সৈতে জড়িত। এই শ্ৰম বিভাজনে অৰ্থনৈতিক দক্ষতা আৰু উৎপাদনশীলতাত অৰিহণা যোগাইছিল।

**৩) সামাজিক নিয়ন্ত্ৰণ:** জাতিগত নীতি আৰু ভলজাতিৰ ভিতৰত আৰু জাতিৰ মাজত আচৰণ নিয়ন্ত্ৰণ কৰি সামাজিক নিয়ন্ত্ৰণৰ এক প্ৰকাৰ হিচাপে কাম কৰিছিল। ইয়াৰ ফলত সামাজিক সম্প্ৰীতি বজাই ৰখা আৰু সংঘাতৰ সমাধানত সহায়ক হৈছিল।

**৪) সাংস্কৃতিক সংৰক্ষণ:** ঘূৰী উল্লেখ কৰে যে সাংস্কৃতিক পৰম্পৰা আৰু আচাৰ-ব্যৱহাৰ সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত জাতিয়ে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছিল। প্ৰতিটো জাতিৰ নিজস্ব ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ আৰু বিশ্বাস আছিল, যিবোৰ প্ৰজন্মৰ পিছত প্ৰজন্ম ধৰি চলি আহিছিল, যাৰ ফলত সাংস্কৃতিক ধাৰাবাহিকতা নিশ্চিত হৈছিল।

**৫) পৰিচয় আৰু অন্তৰ্গততা:** জাতিয়ে ব্যক্তিক তেওঁলোকৰ সম্প্ৰদায়ৰ ভিতৰত পৰিচয় আৰু অন্তৰ্গততাৰ অনুভূতি প্ৰদান কৰিছিল। ই তেওঁলোকক সামাজিক মৰ্যাদা আৰু সম্পৰ্কৰ নেটৱৰ্ক দিছিল যিয়ে সমৰ্থন আৰু নিৰাপত্তা প্ৰদান কৰিছিল।

**৬) ৰাজনৈতিক সংগঠন:** ৰাজনৈতিক সংগঠনত জাতিৰ ভূমিকাকো ঘূৰী স্বীকৃতি দিছিল, বিশেষকৈ অতীতত যেতিয়া জাতিভিত্তিক সংঘ আৰু পৰিষদে শাসন আৰু সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ ক্ষেত্ৰত উল্লেখযোগ্য ভূমিকা পালন কৰিছিল।

ঘূৰী জাতিৰ কাৰ্য্যকৰী দিশসমূহৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰাটোৱে ভাৰতীয় সমাজত সামাজিক প্ৰতিষ্ঠান হিচাপে ইয়াৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিছিল। ইয়াৰ অসুবিধা, যেনে অসমতা আৰু বৈষম্য স্বীকাৰ কৰিও ঘূৰী যুক্তি দিছিল যে জাতিয়েও কেইবাটাও গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম কৰে যিয়ে ভাৰতীয় সামাজিক জীৱনৰ স্থিৰতা আৰু ধাৰাবাহিকতাত অৰিহণা যোগায়।

## ভাৰতীয় সমাজৰ স্বাভাৱিক আৰু চিৰস্থায়ী বৈশিষ্ট্য হিচাপে জাতি

আশ্বেদকাৰৰ দৰে ঘূৰীয়ে জাতিটোক সহজাতভাৱে অত্যাচাৰী বুলি নাভাবি বৰঞ্চ ভাৰতীয় সমাজৰ এক স্বাভাৱিক আৰু চিৰস্থায়ী বৈশিষ্ট্য হিচাপেহে দেখিছিল। তেওঁ ইয়াক কাৰ্যকৰী চশমাৰে চাইছিল, সামাজিক শৃংখলা আৰু স্থিতিশীলতা বজাই ৰখাৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ ভূমিকাত গুৰুত্ব দিছিল। ঘূৰীৰ মতে ভাৰতীয় সমাজত জাতিয়ে সামাজিক সংগঠনৰ বাবে উপকাৰী আৰু প্ৰয়োজনীয় কেইবাটাও গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম কৰিছিল। ঘূৰী জাতিটোক সহজাতভাৱে অত্যাচাৰী বুলি নাভাবিব পৰা কিছুমান কাৰণ ইয়াত উল্লেখ কৰা হ'ল-

১) **কাৰ্যকৰীতাবাদ:** ঘূৰীৰ কাৰ্যকৰীতাবাদী দৃষ্টিভংগীয়ে তেওঁক জাতিৰ কাৰ্যকৰী দিশ যেনে সামাজিক স্থিতিশীলতা, বৃত্তিগত বিশেষীকৰণ, সাংস্কৃতিক সংৰক্ষণ আদিৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিবলৈ বাধ্য কৰাইছিল। তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল যে সমাজৰ সুচাৰুৰূপে চলাচলৰ বাবে এই কাৰ্যসমূহ অপৰিহাৰ্য।

২) **সাংস্কৃতিক দৃষ্টিভংগী:** ঘূৰী জাতিক ভাৰতীয় সমাজত গভীৰভাৱে শিপাই থকা সাংস্কৃতিক প্ৰতিষ্ঠান হিচাপে লক্ষ্য কৰিছিল। তেওঁৰ মতে সামাজিক সংহতি বজাই ৰখাৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ সাংস্কৃতিক পৰম্পৰা আৰু মূল্যবোধ ৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত জাতিয়ে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে।

৩) **ঐতিহাসিক প্ৰসংগ:** ঘূৰী জাতিৰ ঐতিহাসিক উৎপত্তি আৰু সময়ৰ লগে লগে ইয়াৰ বিৱৰ্তনৰ বিষয়ে বিবেচনা কৰিছিল। তেওঁ স্বীকাৰ কৰিছিল যে জাতি বৈষম্য আৰু বৈষম্যৰ সৈতে জড়িত হৈ আহিছে যদিও ইয়াৰ পৰিৱৰ্তন আৰু অভিযোজনো হৈছে যিয়ে ভাৰতৰ পৰিৱৰ্তিত সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক অৱস্থাক প্ৰতিফলিত কৰে।

৪) **সামাজিক ব্যৱস্থা:** ঘূৰী জাতিক এনে এক সামাজিক ব্যৱস্থা হিচাপে দেখিছিল যিয়ে ব্যক্তিক পৰিচয় আৰু নিজৰ বুলি ভবাৰ ভাৱ প্ৰদান কৰিছিল। তেওঁৰ মতে জাতিয়ে সমাজখনক নিজস্ব ভূমিকা আৰু দায়িত্বৰে সুকীয়া গোটত সংগঠিত কৰাত সহায় কৰে।

৫) **জাতিৰ জটিলতা:** ঘূৰী স্বীকাৰ কৰিছিল যে জাতি হৈছে সামাজিক, অৰ্থনৈতিক, সাংস্কৃতিককে ধৰি একাধিক মাত্ৰাৰ এক জটিল সামাজিক প্ৰতিষ্ঠান। তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল যে জাতিক বিশুদ্ধভাৱে অত্যাচাৰী বুলি সৰল দৃষ্টিভংগীয়ে ইয়াৰ সম্পূৰ্ণ জটিলতাক ধৰি ৰাখিব নোৱাৰে।

ভাৰতীয় সমাজৰ বাবে ইয়াৰ কাৰ্যকৰী গুৰুত্বৰ ওপৰত তেওঁৰ বিশ্বাসৰ দ্বাৰা জাতিৰ প্ৰতি ঘূৰীৰ দৃষ্টিভংগী গঢ় লৈ উঠিছিল। জাতিৰ নেতিবাচক দিশ যেনে বৈষম্য আৰু বৈষম্যক তেওঁ স্বীকাৰ কৰিলেও ভাৰতীয় সংস্কৃতি আৰু সমাজ গঢ় দিয়াত উল্লেখযোগ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰা এক গতিশীল প্ৰতিষ্ঠান হিচাপেও তেওঁ ইয়াক লক্ষ্য কৰিছিল।

সামৰণিত কব পাৰি যে ভাৰতত জাতিৰ অধ্যয়নত বি আৰ আশ্বেদকাৰ আৰু জি এছ ঘূৰী দুয়োজনেই উল্লেখযোগ্য অৱদান আগবঢ়াইছিল যদিও তেওঁলোকৰ দৃষ্টিভংগীৰ মাজত

যথেষ্ট পাৰ্থক্য আছিল। জাতি বৈষম্যৰ ব্যক্তিগত অভিজ্ঞতাৰ পটভূমিৰ পৰা আহি আশ্বেদকাৰে জাতিক সকলো ব্যক্তিৰ প্ৰগতি আৰু সমতাৰ বাবে নিৰ্মূল কৰাৰ প্ৰয়োজন হোৱা গভীৰভাৱে নিপীড়নমূলক আৰু স্তৰভিত্তিক ব্যৱস্থা হিচাপে লক্ষ্য কৰিছিল। তেওঁ জাতিক এক সামাজিক অপশক্তি হিচাপে দেখিছিল যিয়ে ন্যায়পৰায়ণ আৰু সমতাবাদী সমাজৰ বিকাশত বাধাৰ সৃষ্টি কৰিছিল। ইয়াৰ বিপৰীতে ঘূৰী নিজৰ কাৰ্য্যকৰী দৃষ্টিভংগীৰে জাতিক ভাৰতীয় সমাজত গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম যেনে সামাজিক সংগঠন, বৃত্তিগত বিশেষীকৰণ, সাংস্কৃতিক সংৰক্ষণ আদিৰ দৰে জটিল সামাজিক প্ৰতিষ্ঠান হিচাপে লয়। তেওঁ জাতিক সহজাতভাৱে অত্যাচাৰী বুলি নাভাবি বৰঞ্চ ভাৰতীয় সামাজিক জীৱনৰ এক স্বাভাৱিক আৰু চিৰস্থায়ী বৈশিষ্ট্য হিচাপেহে দেখিছিল। তেওঁলোকৰ মতানৈক্যৰ মাজতো আশ্বেদকাৰ আৰু ঘূৰী দুয়োজনেই জাতি অধ্যয়নত মূল্যৱান অন্তৰ্দৃষ্টি আগবঢ়াইছিল, ভাৰতীয় সমাজত ইয়াৰ জটিলতা আৰু তাৎপৰ্য্যক উজ্জ্বল কৰি তুলিছিল।

RIDDEEP PHUKON